

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY: PODSTAWY

Część 6: Firmy z problemami finansowymi

Firmy doświadczające problemów finansowych mogły stać się ofiarą przestępstwa finansowego i mogą także stać się celem dla przestępców. Złożoność tych sytuacji zwiększa ryzyko, że księgowy może nieświadomie ułatwić pranie pieniędzy. Ważne jest, aby księgowi świadczący usługi na rzecz firm z problemami finansowymi mieli świadomość związanych z tym niebezpieczeństw oraz skutecznie je łagodzą poprzez stosowanie podejścia opartego na oszacowaniu ryzyka.

W jaki sposób wpływy pieniężne z działalności przestępczej mogą powstawać w firmach z problemami finansowymi?

Firmy z problemami finansowymi są narażone na wykorzystanie przez przestępców ze względu na presję finansową, z jakimi mogą się borykać ich właściciele lub zarząd. Przestępca mógłby namówić właściciela firmy, by ten pozwolił na dokonanie inwestycji w firmie z wykorzystaniem wpływów pieniężnych z działalności przestępczej. Przestępca ten mógłby następnie otrzymywać z tej spółki wypłaty, które mogłyby wydawać się zalegalizowanymi przychodami. Przeprowadzanie funduszy przez firmę w ten sposób mogłoby zamaskować ślad wpływów pieniężnych z działalności przestępczej.

Przestępcy mogą w szczególności zabiegać o nabycie firmy prowadzącej sprzedaż gotówkową jako narzędzia do czyszczenia brudnych pieniędzy. Posiadanie firmy, w której występuje duża sprzedaż gotówkowa, stanowi często cel dla osób piorących brudne pieniądze, gdyż takie firmy stwarzają możliwość integrowania (legalizowania) dużych wolumenów środków pieniężnych do systemu finansowego. Jednym ze sposobów osiągnięcia tej integracji jest maskowanie wpływów pieniężnych z nielegalnego handlu narkotykami lub innych przestępstw – przychodami z działalności gospodarczej firmy.

Firmy mające problemy finansowe mogły także stać się ofiarą oszukańczego działania osób z wewnątrz samej firmy. Oznacza to, że firma może posiadać wpływy pieniężne z działalności przestępczej. Zawodowi księgowi muszą dołożyć starań, by odpowiednio podejść do takiej sytuacji.

Jak wygląda podejście oparte na szacowaniu ryzyka?

Zawodowi księgowi powinni rozważyć następujące kwestie:

- Jeżeli biorą udział w realizacji płatności lub podziału zysków dokonywanego przez spółkę – na czym rzecz są one dokonywane?
- Kim są właściciele i członkowie zarządu firmy? Czy będą oni otrzymywali środki pieniężne spoza firmy?
- Czy działalność gospodarcza jednostki dotyczy działalności, w której występuje wysokie ryzyko prania pieniędzy? Albo czy działalność ta narażona jest na ryzyko oszustwa podatkowego lub oszustwa związanego z niewystawianiem faktur?
- Czy firma, jej beneficjenci rzeczywiście lub miejsce prowadzenia działalności gospodarczej zlokalizowane są w państwie uważanym za stanowiące wysokie ryzyko prania pieniędzy?
- Jeśli osoba trzecia stara się o zakup firmy lub jeśli klient zawodowego księgowego jest kupującym, czy istnieje jasne uzasadnienie gospodarcze proponowanego nabycia? Kim jest ta osoba trzecia?
- Czy zawodowy księgowy może wycofać się ze zlecenia po jego przyjęciu?

Jak zawsze, księgowi powinni podjąć racjonalne kroki w celu udokumentowania swojego oszacowania ryzyka.

Studia przypadków

Oszustwo w firmie

Pan Smith od kilku lat prowadzi spółkę Omega Fuelling Stations Ltd. (zwaną dalej „Omega”), która jest właścicielem stacji benzynowych z przyległymi całodobowymi sklepikami. Większość sprzedaży Omegi realizowana jest w formie gotówkowej. Od jakiegoś czasu wartość sprzedaży maleje, a firma jest na skraju bankructwa.

Pan Smith wyznaczył księgowego, który specjalizuje się w usługach ratowania firm, w celu doradzania firmie Omega w zakresie możliwości restrukturyzacji. Księgowy przeprowadza przegląd sytuacji finansowej Omegi i ustala, że na kontach firmy brakuje 50 000 USD w gotówce. Po dalszym dochodzeniu pracownica przyznaje, że wzięła gotówkę w celu uregulowania osobistego długu hazardowego powstałego w wyniku gry w pokera przez Internet.

Pan Smith nie chce składać doniesienia na pracownicę na policję, ponieważ wątpi, czy ukradzione pieniądze zostaną odzyskane. Niezależnie od tego, po przeprowadzeniu konsultacji w swojej firmie, a także z organizacją zawodowych księgowych, księgowy składa Raport o podejrzanym działaniu (ang. *Suspicious Activity Report* – „SAR”), opisujący szczegółowo kradzież dokonaną przez pracownicę.

Oferta gotówkowa

W normalnych czasach, sławne centrum miasta Metropolis było pełne turystów z całego świata. Wzdłuż ulic znajdowały się dziesiątki sklepów z pamiątkami, realizujących solidną sprzedaż na handlu pamiątkowych bibelotów, koszulek i innych drobiazgów. Wieloletni klient zawodowego księgowego jest właścicielem jednego z tych sklepów i zbudował na nim udaną karierę. W marcu 2020 roku pandemia COVID-19 zmieniła wszystko. Turyści przestali przyjeżdżać, a działalność gospodarza klienta zamarła. Minęły miesiące, a nadzieja na szybkie ożywienie zmieniła się w narastające straty, przy czym wszystkie pozostałe sklepy z pamiątkami w centrum Metropolis były w takiej samej sytuacji. Zawodowy księgowy obserwował sytuację finansową klienta, która stawała się coraz bardziej tragiczna, a zamknięcie firmy wyglądało na jedyne wyjście.

Pewnego dnia jesienią 2020 roku klient rozmawiał z przyjacielem, także właścicielem sklepu z pamiątkami. Wspominał on, że sprzedał sklep i odszedł na emeryturę. Klient był zdumiony, jak szybko to się stało. Przyjaciel wyjaśnił, że kilka dni wcześniej ktoś przyszedł do jego sklepu i złożył ofertę jego zakupu za niewiarygodną cenę w gotówce, ze skutkiem natychmiastowym. Przyjaciel nie mógł odmówić – propozycja była za dobra, by ją odrzucić. I rzeczywiście, kilka dni później do klienta przysłała pewna osoba reprezentująca pewną spółkę, składającą podobną ofertę gotówkową, nie wyrażając przy tym żadnego zainteresowania przeprowadzeniem analizy ekonomiczno-finansowej firmy.

Klient zwraca się do zawodowego księgowego z prośbą o radę w sprawie sprzedaży. Zawodowy księgowy ustala, że spółka składająca ofertę ma siedzibę za granicą i trudno jest zidentyfikować jej beneficjentów rzeczywistych. Zaalarmowany sygnałami ostrzegawczymi w opowiadaniu klienta oraz brakiem informacji o spółce, zawodowy księgowy mówi, że nie może uczestniczyć w doradzaniu w sprawie sprzedaży firmy klienta. Zawodowy księgowy składa Raport o podejrzanym działaniu („SAR”) do miejscowej Jednostki Wywiadu Finansowego.

Kluczowe sygnały ostrzegawcze

- Trwają postępowania karne lub cywilne wobec członków kierownictwa spółki lub jej beneficjentów rzeczywistych.
- Pracownicy – sygnaliści zgłosili nieprawidłowości, które wskazują na popełnienie wykroczeń.
- Osoba trzecia składa bardzo hojną ofertę zakupu przeżywającej trudności firmie, która prowadzi działalność związaną ze sprzedażą gotówkową.

Kiedy odmówić

- Stwierdzasz, że poprzez wypłatę środków lub aktywów pomógłbyś przestępcy w przeprowadzeniu przez jednostkę wpływów pieniężnych z działalności przestępczej.
- Odkrywasz działalność oszukańczą w firmie, w którą zamieszani są członkowie obecnego zarządu.
- Masz obawy co do prawdziwej tożsamości lub przeszłości kupującego firmę, będącego osobą trzecią.
- W niektórych wypadkach reżim prawny może oznaczać, że zawodowy księgowy nie ma możliwości wycofania się ze zlecenia związanego z upadłością. W takich przypadkach należy zachować niezwykłą ostrożność w celu uzyskania wszelkiej stosownej ochrony prawnej przed popełnieniem późniejszych przestępstw prania pieniędzy.

Złożenie Raportu o podejrzanym działaniu („SAR”)

Jeżeli poweźmiesz podejrzenie, że firma z problemami finansowymi może posiadać wpływy pieniężne z działalności przestępczej, może zaistnieć potrzeba poinformowania o takich podejrzeniach Jednostki Wywiadu Finansowego. W niektórych państwach stanowi to prawny obowiązek zawodowych księgowych.

DODATKOWE WSPARCIE

W celu uzyskania ogólnych wytycznych, prosimy zapoznać się z publikacją Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniądzy (ang. „FATF”) pod tytułem: *Wytyczne dla księgowych dotyczące stosowania podejścia opartego na ocenie ryzyka*. Aby uzyskać szczegółowe informacje o systemach krajowych, w tym na temat mających zastosowanie wymogów prawnych, należy skontaktować się z właściwą organizacją zawodowych księgowych.

Niniejszy dokument *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 6 – Firmy z problemami finansowymi* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w marcu 2021 r., został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w maju 2021 r. i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 6 – Firmy z problemami finansowymi* w języku angielskim © 2021 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 6 – Firmy z problemami finansowymi* w języku polskim © 2021 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 6 – Businesses in Difficulty*, March 2021.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z Permissions@ifac.org.

Przetłumaczony przez:

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](https://twitter.com/ifac) | [in](https://www.linkedin.com/company/ifac) company/ifac

www.icaew.com
[@icaew](https://twitter.com/icaew) | [in](https://www.linkedin.com/company/icaew) company/icaew